

1. Korte algemene inleiding | **DC & dorps- & wijkdemocratie**

Democratic Challenge (DC) is een gezamenlijk project van de VNG en het ministerie van Binnenlandse zaken gericht op het ondersteunen van experimenten op het gebied vernieuwing van de lokale democratie. Probeert onderlinge kennisuitwisseling te stimuleren door de organisatie van onder meer een kennisleerkring, themabijeenkomsten, expertmeetings en evenementen. Daarnaast probeert het kennis en expertise binnen de leerkringen en experimenten op te halen en om te zetten naar handvatten, workshops en trainingen voor gemeenten hoe om te gaan met vernieuwing van de lokale democratie.

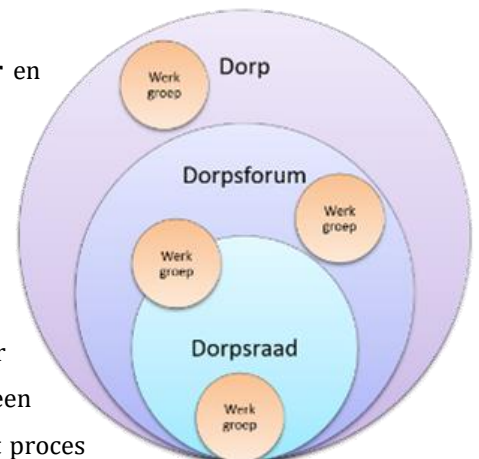
Binnen de leerkring *dorps- en wijkdemocratie* proberen we voornamelijk vanuit het bewonersperspectief te kijken naar initiatieven zoals **Dorpsforum Ysselsteyn**. Vaak wordt er door een bestuurlijke of gemeentelijke bril gekeken naar de democratische waarden die niet altijd lijkt aan te sluiten op hoe bewoners democratie zien en vormgeven. In de leerkring gaan we het gesprek aan met elkaar en proberen we elkaar te helpen met de knelpunten maar ook te kijken naar wat er goed gaat in de relatie tussen bewoners, ondernemers, ambtenaren en bestuurders.

2. Presentatie | **Dorpsforum Ysselsteyn** door **Martijn Arts (voorzitter dorpsforum)**

Het dorpsforum Ysselsteyn is ontstaan uit de klassieke dorpsraad waarin destijds 5 à 6 personen zaten die op zoek gingen naar meer draagvlak in het dorp. Tijdens een bijeenkomst met het dorp kwam de vraag op: hoe kunnen we dit anders organiseren zodat meer mensen kunnen meebeslissen? Deze vraag in het achterhoofd houdende is er in 2014, met ondersteuning van de gemeente Venray, een gewogen (= representatieve) sleutelsessie georganiseerd waarin bewoners konden aangeven hoe het nieuwe dorpsoverleg eruit moest komen te zien. Er zijn destijds verschillende modellen geopperd en uiteindelijk is gekozen voor het model Dorpsforum. De keuze voor het model van het dorpsforum paste het beste bij de doelstelling om *iedereen de kans te geven op zijn of haar manier mee te doen bij het dorpsoverleg*.

Schema hiernaast geeft weer hoe het nieuwe model er op papier uit ziet:

- Er is een **dorpsraad** en zij vormen het **dagelijkse dorpsbestuur** en komen (deels) voort uit de voormalige dorpsraad.
- Om deze dorpsraad zit het **dorpsforum**, bestaande uit 40-50 personen uit het dorp die zich hebben aangemeld als lid van het dorpsforum. Tezamen met de dorpsraad vormen zij een **stichting**.
- In februari 2015 is het dorpsforum voor het eerst bij elkaar gekomen en is er een presidium gekozen (3 personen) die een sturende en voorbereidende rol hebben die meer is gericht op het proces dan op de inhoud.

Om wat meer duidelijkheid te geven over de rolverdeling tussen de raad, het forum en het dorp:

- **Dorpsraad**
  - Vormt het dagelijkse bestuur en heeft de bevoegdheid om binnen het beleid en het jaarplan naar eigen inzicht besluiten te nemen en uit te voeren.
  - Zorgt ervoor dat er frequent wordt overlegd met de werkgroepen/commissies en komt zelf ongeveer 8 tot 10 keer per jaar bij elkaar.
  - Legt bijzondere en nieuwe thema's voor aan het dorpsforum en legt daarnaast jaarlijks verantwoording af over gevoerde beleid.
  - Is tevens het aanspreekpunt/contact naar de gemeente/derden en vertegenwoordigt het dorp.
- **Dorpsforum**
  - Belangrijkste onderdeel in de structuur en is het middel dat een stem geeft aan het dorp.
  - Stellen samen zowel het dorpsontwikkelingsplan vast als het jaarplan waar de dorpsraad mee uit de voeten kan en komt 3 tot 4 keer per jaar samen.
  - Behandelt nieuwe (belangrijke) thema's en stelt daar eventueel werkgroepen voor aan.
  - Kunnen besluiten nemen op verzoek van Dorpsraad en zijn een middel wanneer bepaalde zaken/belangen/discussies dreigen te escaleren (proberen zo veel mogelijk objectief te zijn en kiezen geen partij = zeer belangrijk*)
- **Werkgroepen**
  - Bepalen hun eigen overlegstructuur en komen met een uitvoeringsplan dat moet worden goedgekeurd door of de dorpsraad indien het een plan is dat binnen het beleid/jaarplan valt, of door het dorpsforum wanneer dit niet het geval is.
  - Voeren het plan ook zelf uit en leggen hierover verantwoording af aan de dorpsraad maar ook aan het dorpsforum tijdens jaarlijkse evaluatie van het beleid- en jaarplan in het dorpsforum.

De keuze voor bovenstaande structuur biedt inwoners van Ysselsteyn de kans op verschillende manieren mee te doen. Van een ontwikkelende (dorpsraad) en sturende rol (dorpsforum) tot een uitvoerende functie (werkgroepen), iedereen kan in principe meedoen op basis van wat ie wil en wat ie kan. Het is ook mogelijk om zowel in het dorpsforum of in de dorpsraad als in een werkgroep te zitten. Waar in de vorige structuur de dorpsraad over alles besliste is nu veel zeggenschap verdeeld over de verschillende werkgroepen. Deze structuur en inrichting hebben er mede voor gezorgd dat er nu meer dan 50 personen in het dorpsforum mee doen en de werkgroepen worden gevormd door 80 personen (aantal gevallen waarbij mensen dubbelfunctie hebben). De betrokkenheid is dus behoorlijk hoog.

---

* = Het blijkt namelijk dat in veel gevallen, wanneer een dorpsforum of een dorpsraad partij kiest binnen een discussie die het dorp of de wijk in tweeën splitst, het verstandig is geen partij te kiezen. Doe je dit wel dan bestaat de kans dat je je positie hebt verspeeld als dorpsraad/dorpsforum zijnde. Vandaar dat ze er in Ysselsteyn voor kiezen om in een aantal gevallen dan de representatieve democratie te laten beslissen en niet het dorpsforum.

Naast bovenstaande structuur hebben ze in Ysselsteyn verschillende procedures en regels ingepast die ook op andere manieren zorgen voor de mogelijkheid om mee te doen en mee te beslissen. Een mooi voorbeeld hiervan is de 20%- regel: wanneer bij een bijeenkomst van het dorpsforum er bewoners aanwezig zijn die niet tot het dorpsforum behoren maar ze tezamen 20% of minder vormen ten op zichte van het dorpsforum, dan mogen zij tijdens die vergadering meebeslissen. Dit is een vrij unieke regel die in waarschijnlijk geen enkele gemeente wordt toegepast.

3. | Dorpscoöperatie Steingood door John Timmermans (Beringe)

Een net zo'n interessante case is dorpscoöperatie Steingood uit Beringe. Net als het dorpsforum Ysselsteyn is dorpscoöperatie Steingood ontstaan uit een dorpsraad. Deze dorpsraad kwam voort uit een bewonersopstand die vocht voor het voortbestaan van de plaatselijke kermis in 1991. In deze dorpsraad zaten personen die werden gekozen middels verkiezingen en zij beslisten over alle zaken die het dorp aangingen. Bij een verkiezing voor een nieuwe termijn van de dorpsraad waren er meer kandidaten dan dat de dorpsraad volgens de regels mocht omvatten. Dat was aanleiding om dat soort regels los te laten.

In 2000 ging het roer om en werd de dorpsraad vervangen voor een dorpsoverleg waar geen verkiezingen voor werden gehouden; inwoners van Beringe konden meedoen doordat er werkgroepen werden opgericht die zich specifiek bezig gingen houden met één onderwerp zoals het groen, de kermis en het onderhoud van publieke voorzieningen. Daarnaast was er binnen dit dorpsoverleg een gebruikersraad ingesteld.

Naast dit dorpsoverleg ontstond in 2007 een initiatief dat de basis zou vormen voor de huidige dorpscoöperatie. Het dorp wilde zelf het initiatief bij de bouw van een nieuw gemeenschapshuis en kreeg hiervoor, vanuit verschillende potjes, een aanzienlijk bedrag en ondersteuning van onder meer de gemeente. De doelstelling van deze dorpsorganisatie was om dit gemeenschapshuis:

- 1) te realiseren zoveel mogelijk met de bewoners zelf en zo min mogelijk met de overheid (iedereen op zijn of haar manier bijdragen aan de bouw en het onderhoud);
- 2) zo in te richten dat het multifunctioneel was en onderdak bood aan zoveel mogelijke dorpsvoorzieningen;
- 3) zelf te gaan exploiteren met het doel om in de toekomst zelfvoorzienend te zijn.

Het gemeenschapshuis werd gerealiseerd en staat onder bestuur van een stichting. De gedachte groeide dat het dorp alle maatschappelijk vastgoed zelf zou kunnen beheren. Zo ontstond de Dorpscoöperatie Steingood. Achterliggende visie en doelstelling van deze dorpscoöperatie was om in de toekomst zoveel mogelijk van het maatschappelijk vastgoed (de school, kinderopvang, sportverenigingen, etc.) en (een deel van) de kerk in eigen beheer te krijgen en te exploiteren. Vanuit de gemeente Peel en Maas werd deze visie gestimuleerd door niet alleen financieel bij te dragen voor de bouw van het gemeenschapshuis maar ook ambtelijke ondersteuning te organiseren.

Deze twee dorpsorganisaties (dorpsoverleg en dorpscoöperatie) hebben een tijdje naast elkaar bestaan in Beringe totdat de vraag opkwam of samenwerking niet beter was. Dat leidde ertoe dat ze dit jaar zijn gefuseerd. Men kan van deze dorpscoöperatie lid worden, het kenmerkende uitgangspunt van een coöperatie, voor een klein bedrag. Er wordt wel verwacht dat iedereen op basis van zijn of haar eigen vaardigheden, expertise, kennis en

kunde een bijdrage levert om er zo voor te zorgen dat zoveel mogelijk maatschappelijke voorzieningen een duurzaam bestaan hebben binnen de dorpskern.

4. Vervolg

Graag willen wij, Ben en Guido, ook namens de rest van het Democratic Challenge-team, aankondigen dat deze kennisleerkring over dorps- & wijkdemocratie eindigt met een brede slotbijeenkomst op maandag 25 september in Neerijnen. Zet deze datum dus alvast vast in uw agenda.

Het idee tijdens die bijeenkomst is om terug te kijken op de ervaringen van een aantal experimenten. Tevens wordt dan besproken in welke vorm de resultaten van de leerkring beschreven gaan worden, als bijdrage aan de toolbox die Democratic Challenge wil uitbrengen naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018. Ben en Guido zullen een aantal experimenten benaderen voor een bijdrage op 25 september of een geschreven bijdrage voor het eindstuk.